

20 ינואר

נ.י.

טלגרמה סחיים :

Secret for closest friends only. Imminence war seriously considered highest quarters. War office urging upon Cabinet importance Arab friendship. Am making efforts influence them right direction. On other hand understand from conversation P.O. American governments attitude exercising marked restraining influence on pro-Arab tendency. Sensitiveness Brit. gov. to American feeling increasing with probability war. This indicates necessity for closest possible watch Washington our part -

הזמנתי סיד את ווייז וליפסקי לבוא אצלי, כי לא

רציתי למסור להם הידיעה מליפסונית.

הכסטר אינו כאן, והחקשרתי עם קרפ בדבר מועמדותו

של נורמן. קרפ כמובן, לחץ אותי בדבר התנאי של נסיעתו. אמרתי לו שיש לי רושם ברור שהכסטר נוסע, ואין שאלתו מעשית, הוא הוסיף ללחוץ: ואם הכסטר לא נוסע? אמרתי - אין אני יכול להחליט. זהו ענין להנהלה כולה. שאל לדעתי. אמרתי שלפני בואי ללונדון ולפני שמעי דעה חברים לא אחליט בלבי. שאל אם סנאור וגייקורס יסכימו? אמרתי - לא אוכל להגיד לו יותר משהגדתי. בדבר נורמן אמר לי שהוא עוד קודם הציע זאת לאדלר. אדלר דורש ששטרוס יסע, אך הם מציעים שנורמן

• / •

ימלא מקומו של שטרוס.

קרפ, שטרוק ואדלר הם התנהלה של הלא-ציונים ובידם

ההחלטה.

סיפורתי לו קל הצעה ציוני אמריקא בדבר הזמנת הועידה

האמריקנית ושהכסטר מסכים שהועד האמריקני ישתתף בזה, קרפ

הבטיח לדון על זה עם חבריו. הם רוצים גם להיות בלונדון

שליחי הועד היהודי האמריקני. איני בטוח אם זה רצוי.

גולדמן אינו בניו-יורק, אך מרגולים הבטיחני

שמכוננים לספקל השקל, קבעו ועדה ארצית מכל הסלגות ויאספו

כחצי מיליון שקלים.

מלגורפתי למשה:

Ben doubtful nons propose Straus member panel Norman

alternate Hexter probably attending.

ניו-יורק, 20.1.39

ד"ר גולדמן היקר -

צר לי על שנבצר ממך לבוא הנה במשך השבוע. אולם  
אני מעריך את קשייך והעול הכפול הרובץ עליך.

ואנסה לסכם בקצרה הדברים שרציחי לברר אחר.

(1) הועידה היהודית באמריקא. כורז אדלר עומד  
בכרדו ואינו מסכים לשחוף בני ברית וחארגונים היהודים האחרים.  
הוא רוצה רק מושב פורמלי של מועצה הסוכנות, דבר שאינו רצוי  
ומועיל ברגע זה מכמה טעמים.

בהחיקצות שהיחה לנו שלשום (ווייז, ליפסקי, סולד,

רוטנברג, גולדשטיין) הוסכם שהועידה תקרא בצורה זו:

יהודי אמריקא יזמינו את הסוכנות לכאן להרצות על  
המו"ס הלונדוני ולדון על הפעולה שיש לעשות. להחיקצות זו  
יוזמנו גם קבוצי היהודים מחוץ לאמריקא. על חברינו כאן לבוא  
בדברים עם בני-ברית, ועד הפועלים היהודי, הועד היהודי האמריקני.  
אם הללו יסכימו - מוטב, אם לא - תקרא הועידה על ידי הסוכנות,  
ואם הלא-ציונים לא ישתתפו - נעשה זאת בלעדיהם.

(2) בררתי באותה מסיבה את ההכרח הדחוף של גאולה

קרקע כל עוד לא יצאו גזירות, ועל הצורך לארגן מלוה של מיליון  
פונט (חמשה מיליון דולר) באמריקא. נקבעה ועדה של גולדשטיין,  
רוקר, סולד, אחת שיכפלו בזה. שקולניק וברץ יעמדו לרשותכם  
לשם פעולה זו. על הועדה לבוא בדברים עם הנהלת קה"ק בירושלים.

(3) השיחות בלונדון. לפי דעת משרד המושבות יתחילו השיחות

בחמשה לפברוארי. שליחי אמריקא צריכים להפליג לא יאחר מ-28 לח"ו. מלבד ליפסקי ווייז שהם חברים אכס-אופיציו צריכים ציוני אמריקא לשלוח עוד איש אחד. הקנדידט הוא רוברט סולד. רצוי שתאסוף מיד את כל המפלגות הציוניות, למען שהציר הציוני יבחר, עד כמה שאפשר בהסכם כללי. אולם היות שרק אחד יכל לנסוע - יקבע הציר ברוב דעות, גם אם לא תהיה הסכמה כללית. שום צירים מיוחדים מהמפלגות הציוניות באמריקא לא יקובלו, המפלגות מיוצגות בהנהלה ובועדה הפוליטית.

(4) במסיבה הנ"ל ביררתי גם הצורך הבורר לדאוג לענייני הבטחון. ממה שחקרא הלאה חבין מאליו הדחיפות. הוטכם שכל העזרה תנתן ל"ועד הבטחון" למגביר פעולתו, ולהשיג אמצעים מיוחדים נוסף על המגיב המאוחדת.

(5) השנה יש ערך מיוחד לספול השקל באמריקא דווקא. צורך מיוחד זה יובלט לך ביתר שאת מהמברק שקיבלתי הבוקר ושאכתוב עליו. משקלה של אמריקא עכשיו למלחמתנו הוא לאין ערוך, ועלינו להפגין כוח ציוני גדול כאן. עליך לדאוג שהמפלגות, הדסה ו- Z O A ירחסו לפעולה זו, ושיובטח לנו לכל הפחות חצי-מיליון שקלים באמריקא הפעם.

(6). אני בטוח שתעשה מצדך כל המאמצים שועד המפלגות הציוניות שהוחלט עליו במעמדי - יהיה אורגן בן-קיימה, וחכוון את פעולתו לקראת הקמת הסתדרות ציונית אחידה בארץ זו. בידעי את דעתך בעניין זה איני רואה צורך להרבות בדברים בעניין זה.

(7) הבוקר קיבלתי מלגרמה זו מ-ת.ו. :

"Secret for closest friends only. Imminence war seriously considered highest quarters. War office urging upon cabinet importance Arab friendship. Am making efforts influence right direction. On other hand understand from conversations Foreign Office American governments attitude exercising marked restraining influence on pro-Arab tendency. Sensitiveness British government to American feeling increasing with probability war. This indicates necessity for closest possible watch Washington our part."

הראיתי מברק זה רק לווייז, ליפסקי וסולד (שלחתי  
העחק גם ל ל.ד.ב.). החלטנו לפחות סיר את המשרד בוויינגטון.  
הוצע שיבוא הנה מי-שהוא מלונדון (ארטור לוריה) או מהארץ  
(רב הוז) לעזור בעבודה.

דברנו על הצורך לדבר עם הממשלה על קורה לישוב במקרה  
של מלחמה: משלוח סיון ואם אפשר נשק, על החכונות ליצור כאן  
גדוד יהודי. ווייז מאמין שאפשר יהיה לגייס עד חמשים אלף  
צעיר בשביל א"י.

מלפנתי לבן-כחן שיבוא הנה לפני נסיעתו, והוא יהיה פה  
סחר בבוקר, בשעה שמונה (אניחו מפליגה ב-11 לפני-הצהריים).  
גם ווייז, ליפסקי וסולד יבואו ונחיעץ שנית על הפעולה.  
מצבנו נעשה חמור מאוד. חוששני שגם באמריקא ימצאו  
הרבה אנשים (גויים מחידידים) שיגידו: האימפריה הבריטית בסכנה,  
קורה אנגליה לציונות עלולה עכשיו לקיים נגדה את העולם הערבי  
והמוסלמי, ואין אנגליה יכולה לסכן עצמה. כענה זו, אם כי היא

הגיונית כביכול, אין לה יסוד ממשי. אין דבר שיבטיח מעמד אנגליה בים התיכון כשישלחו מאה אלף יהודים צעירים לארץ. הערך הצבאי של הערבים הוא כמעט אפסי, וידידות חרכיה יוחר חשובה לבסחון אנגליה במזרח הקרוב מידידות עיראק. עיראק לא חקיים בלי אנגליה. מוסלימי הודו לא מחענינים בא"י. הם מענינים בחודו. הם שם מיעוט ומסחרים מחהודים. זוהי דעת המומחים הגדולים ביוחר כאנגליה: לורד וולינגטון, לורד לויד ואחרים.

הגברת כוחנו, משקלנו, ערותו ופעולותינו באסריקא בשעת חירום זו היא אולי, מלבד חגבורת הישוב, התעודה הבוערת ביוחר של הציונות.

המופתי מנצל פחד אנגליה מהעולם הערבי - ואין לנו מסען חיצוני אחר מלבד אסריקא.

מצב בין-לאומי זה מחייב פה, שני דברים:

(א) חגבורת כוחנו הציוני באסריקא. לשם כך - איחוד

התועה, מפעל שקל גדול, רכוז הנוער וגיוסו, הסברה סעסיקה.

(ב) הפעלת ידידנו בממשלה, בקונגרס, בעחונות, בכנסיה,

בחנועת הפועלים. לא באקראי - אלא בתמידות ובשיטתיות עלינו

לנהל עכשיו פעולה פוליטית כאן. אחרי לונדון - זוהי החזית הפוליטית

שלנו. ועליך בשעה זו רובצת אחריות עצומה.

מובטחני ברצונך הטוב. ידעתי שאחז לא תנוח ולא תשקוט -

אבל עליך גם להפעיל אחרים, לקרב רחוקים וללכד קרובים.

חזק ואמץ !

שלום לך ולכל בני משפחתך,

שלך

ד. בן-גוריון

20 ינואר

נ.י.

היה יום מסורף. המלגרים מחיים בלבנה אח תכנית היום  
האחרון. הפענות והבירור עם ווייז, ליפסקי גולו כחמש שעות.  
הייתי מוכרח לבטל פגישות אחדות. צר שלא יכלתי לראות את גולדשטיין  
ולברר דרכי הפעולה של קה"ק - אולם סידרתי אתו סליפונית שברן  
ושקולניק ישוחפו במאמצים לסדר סלווה לקה"ק - והם יפגשו אתו  
ביום ב' - כי יום חג לגולדשטיין ביום א' - מלאה עשרים שנה  
לכהונתו בתור רבי (אמרו לי שהוא מקבל \$25.000 לשנה, וחורם  
למגבית המאוחדת מאה דולר 1)

לא הספקתי גם לדבר שנית עם הכסטר, והוא וקרפ וודאי  
יחרעמו עלי.

הפגישה עם רוזוב ויודין נחקייסה, אם כי בקיצור.  
המכשולים לפעולה ועד הבטחון הוסרו, ואנשי המגבית לא יפריעו  
עוד - אלא יסייעו.

סונסור מסר לי דעתו על המצב: הציונות חלשה - כי  
אין סנהיגות. בצבור הרחב כוחנו גדול, ובכל וויכוח פוליטי תהיה  
יד הציונים על העליונה, כי ההמונים מעוניינים בא"י, אולם אילי-  
הכסף מחנודים, ובפעולה כספית כוחנו קטן. עסקנו ה-Welfare  
fund בקרים הם אנשי הגוינס ובלי מגבית מאוחדת נכנים פחות.  
וניו-יורק מוכיחה, כאן אין fund והמגבית לא מצליחה. הציונים  
לא ידעו לרכוש את אנשי-המפתח שבכל מקום ומקום. לא ניסו לספל בהם.

הוא אופטימי ביחס לתוצאות הסגבית. אפילו שני מיליון וחצי זהו יחד משהשגנו כל השנים. אולם הוא בטוח שיהיה לכל הפחות עוד מליון, אם לא יותר, יאספו לכל הפחות חמשה עשר מיליון. מהסגבית המאוחדת לא יכולע לרעתו להעמולה האריי"ת, כי באספות יופיעו אנשינו וידברו את דברם.

לא מעריכים ערך העתונות וכוחה. מה שכחוב בטיימס חשוב יותר ממה שאמריה בעל-פה לנשיא או לסינמור. רוזוולט קורא הטיימס. לפני שנים אחדות לא התענינו העתונים בארץ - עכשיו נותן הטיימס מאות שורות כמעט יום יום לחדשות אריי"ת - לרוב מסקור ערבי. פלקנר אינו ממלא תפקידו. אינו מודיע דיו. פלקנר בלונדון מסוכן ולמדק לא-סוכשר. אין קשר עם עתונאי אמריקא. ב"כ אסושיאטד פרס רצה לראות את תיים - ודחו אותו בקש. א.פ. מפרנסת כל עתוני אמריקא. זהו הכוח המשפיע העיקרי. כל העתונים וגם הטיימס לוקחים ידיעותיו. שיחה אחו שקולה כנגד שיחה עם מיניסטר.

ביקשתי ממנו להגיש לי רשימת עתונאי אמריקא שבלונדון.

קרם טלגרף לי שהוא דיבר עם הכסטר - ואין הוא (ה).

עומד לנסוע, ולפיכך הוא (ק.) עומד על התנאי שלו ...

עם צוקרמן, גרינברג וורטהים ביחתי ההכנות שלנו באמריקא במקרה של מלחמה. נחתי לוורטהים קוד מיוחד.

בערב פגישה בבית ברודי עם ארגוני הנוער: הדסה הצעירה,

השה"צ, נוער פוע"צ, אבוקה, מסדה, השחחף גם ברץ. שאלתי לסיבת חולשת הציונות באמריקא והלך הרוחות בנוער. ב"כ הנוער התאוננו שמא"י לא פנו אליהם אלא בענייני כסף. הצעתי יסוד מועצה של ארגוני הנוער, שתעמוד בקשר עם ההנהלה בירושלם, רבוי לסוד עברית, העמקת הרעיון וההשקפה הציונית, משלוח חברי הארגונים לארץ שנה שנה ללמוד ולעבוד, פעולה למען הבטחון, התכוננות למקרה של מלחמה. רק הדסה הצעירה עושה רושם טוב. אבוקה ומסדה אכולות חתיה אינטלגנטיה עקרה. השה"צ בסוה בדרכו - ועלול להצליח. נוער ציוני אין, ופוע"צ בלי עזרה רבה מהארץ לא יצליחו.

גרינברג סיפר עובדה אופיינית. הוא נזדמן באספה אחת לפני ימים אחדים עם ריחאני ומקנמרה, A.P. אנגלי. ריחני לא עשה כל רושם. מקנמרה אמר: הוא מבין שבאמריקא יש סימפטיה רבה לציונות, והדבר טבעי. דורשים מאנגליה מילוא התחייביותה ליהודים. אנגליה עכשיו עומדת בפני סכנת מלחמה, וקיום הבטחה שניתנה לפני עשרים שנה בתנאים של היום - תקומם את כל העולם הערבי והסו-לימי, וחשש עזרה לשונאי אנגליה. גרינברג קיבל מהקהל (גויק) שאלות מסין זה: האין חושב שהריסת האימפריה הבריטית תהיה מכה קשה לכל העם היהודי, והאין חושב שבשעה זו אין אתם צריכים לעמוד על דרישותיכם הארצישראליות - הסכנות קיום האימפריה ? ...